

Rozwój mowy dziecka

Mowa dziecka kształtuje się od urodzenia do około 7 roku życia. Ten okres możemy podzielić na następujące etapy:

Okres melodii 0-1 r. ż.

Od chwili narodzin dziecko komunikuje się z otoczeniem za pomocą krzyku i płaczu, informując w ten sposób o swoich potrzebach. Około 3 miesiąca życia pojawia się głużenie: niemowlę artykułuje w sposób przypadkowy dźwięki podobne do samogłosek i spółgłosek. Ćwiczy w ten sposób oprócz oddechu narządy artykulacyjne: język, wargi, podniebienie miękkie. Warto zaznaczyć, że głużą również dzieci niesłyszące. Około 5-6 m.ż. dziecko zaczyna świadomie naśladować słyszane dźwięki – zaczyna się etap gaworzenia. Jego brak może wskazywać na problemy ze słuchem. Pod koniec 1 roku życia w słowniku dziecka pojawiają się pierwsze wyrazy: mama, tata, baba. W tym okresie dziecko zazwyczaj wymawia samogłoski a, o, u, e, y, i oraz spółgłoski m, p, b, t, d.

Okres wyrazu 1-2r.ż.

Początek 2 roku życia to czas niezwykle dynamicznego rozwoju ruchowego dziecka. Zaczyna ono chodzić i z innej perspektywy samodzielnie poznawać świat, starając się nazywać jego elementy. W połowie drugiego roku życia słownik dziecka liczy około 50 wyrazów, pod koniec wzrasta do 400. Obok istniejących już samogłosek w mowie dziecka doskonalili się artykulacja spółgłosek: m, p, b, t, d, n, k, ś, ć czasem ź, dź. Pozostałe głoski zastępowane są łatwiejszymi o zbliżonym miejscu artykulacji. Charakterystyczne jest upraszczanie budowy słów i wymawianie tylko pierwszej lub ostatniej sylaby.

Okres zdania 2-3r.ż

Jest to okres, w którym dziecko zaczyna budować zdania. Na początku najprostsze, dwu-, trzywyrazowe, stopniowo przechodzą w wypowiedzi dłuższe, cztero-, pięciowyrazowe. Pojawiają się samogłoski nosowe: ą, ę. Pod koniec tego okresu pojawia się s, z, c, dz, które wcześniej były zastępowane przez ś, ź, ć, dź. Dziecko w tym wieku wie już, jak powinna brzmieć dana głoska, chociaż nie zawsze jest w stanie prawidłowo ją wypowiedzieć. Świadczy to o rozwoju słuchu fonematycznego.

Okres swoistej mowy dziecięcej 3-7 r.ż.

Na początku tego okresu można zaobserwować u dzieci charakterystyczne elementy językowe nazywane właśnie swoistą mową dziecięcą: przestawki głoskowe, opuszczanie sylaby początkowej lub końcowej, zniekształcenie oraz tworzenie wyrazów ze skrzyżowania dwóch słów, nieprawidłową odmianę rzeczowników i czasowników. Sukcesywnie wzbogacany jest zasób słownictwa, rozwija się umiejętność budowania zdań złożonych i opowiadania. Następuje też dalszy rozwój artykulacyjny. Większość głosek dziecko potrafi już wypowiedzieć poprawnie. Najdłużej utrzymuje się zazwyczaj zamiana głosek sz, ż, cz, dż na s, z, c, dz oraz głoski r na l lub j. Dziecko rozpoczynające naukę w szkole powinno prawidłowo wymawiać wszystkie głoski.

Rozwój mowy nie u wszystkich dzieci przebiega jednakowo, u niektórych z nich pierwsze słowa pojawiają się później, dłużej trwa nauka wymowy niektórych głosek. Ma na to wpływ między innymi rozwój psychofizyczny dziecka, oddziaływanie ze strony najbliższego otoczenia. Różnice w pojawianiu się poszczególnych stadiów rozwoju mowy nie powinny jednak przekraczać 6 miesięcy, gdy są większe, warto skonsultować się z logopedą.

Na podstawie L. Kaczmarek „Nasze dziecko uczy się mowy”